

Bijlage II: onderzoeksmethodiek

Toezihtsrapport over de inzet van
de bijzondere bevoegdheid tot selectie
door de AIVD en de MIVD

CTIVD nr. 64

vastgesteld op 4 september 2019

Commissie van Toezicht
op de Inlichtingen- en
Veiligheidsdiensten

CTIVD nr. 64

BIJLAGE II: ONDERZOEKSMETHODIEK

Toezichtsrapport over de inzet van
de bijzondere bevoegdheid tot selectie
door de AIVD en de MIVD

Toetsingskader

De CTIVD heeft een toetsingskader (Bijlage I) ontwikkeld om het beleid en de praktijk van de toepassing van filters bij onderzoeksoopdrachtgerichte interceptie te kunnen toetsen. Het toetsingskader is opgesteld op basis van wet- en regelgeving, wetsgeschiedenis, jurisprudentie, eerdere toezichtsrapporten van de CTIVD en door de ministers van BZK en Defensie gedane toezeggingen.

Gesprekken

Tijdens het onderzoek zijn werkbezoeken aan interceptielocaties Burum en Eibergen gebracht. Op locatie zijn interviews met juristen, beleidsmedewerkers en operationele medewerkers van de diensten afgenomen. Deze gesprekken zijn gevoerd om de uitvoeringspraktijk in kaart te brengen en de onderzoeksresultaten te verifiëren. Daarnaast zijn ook andere operationele medewerkers, leidinggevend en juristen van de AIVD en de MIVD in het kader van dit onderzoek gehoord.

Technisch onderzoek

Voor de bestudering van de verwerving, ontsluiting en verdere verwerking van de gegevens zijn gesprekken gevoerd met technische experts van beide diensten. Ook heeft de ICT unit van de CTIVD de onderzoeksgroep bijgestaan in het onderzoek, hoofdzakelijk ter verificatie van de onderzoeksresultaten aan de hand van gegevens in de verschillende databases van beide diensten. Op punten waar de resultaten aanleiding gaven voor nader onderzoek heeft door de onderzoeksgroep contact met de diensten plaatsgevonden.

Tegenlezen

Naast het intern tegenlezen door onderzoekers van de CTIVD, hebben leden van de Kenniskring voorzien in externe tegenspraak. De interne en externe tegenspraak heeft geleid tot aanvullende gesprekken met medewerkers van beide diensten met betrekking tot de werkwijze van het vaststellen van selectiecriteria. Daarnaast heeft de onderzoeksgroep van de CTIVD kennis genomen van de technische systemen voor selectie en de wijze van relevant verklaren van de geselecteerde gegevens.

Onderzoeken van de AIVD en de MIVD

Ten behoeve van de rechtmatigheidstoets bij uitvoering van de selectiebevoegdheid heeft de CTIVD alle aanvragen tot toestemming voor de inzet van de selectiebevoegdheid van de AIVD en de MIVD bekeken. In de tijdspanne van dit onderzoek is het niet mogelijk gebleken de uitvoering van alle goedgekeurde aanvragen tot inzet van de selectiebevoegdheid op rechtmatigheid te toetsen. Uit het overzicht van tientallen aanvragen tot inzet van de bijzondere bevoegdheid heeft de CTIVD vijf onderzoeken uitgekozen en nader bestudeerd. De doelstelling in het uitkiezen van de onderzoeken is geweest een grote verscheidenheid aan operaties en processen in beeld te brengen en deze praktijk te toetsen op rechtmatigheid.

Bij de keuze van de aanvragen en onderzoek van de achterliggende praktijk heeft de CTIVD ervoor gekozen: (a) één aanvraag te kiezen waarbij de selectiebevoegdheid specifiek door een team van de AIVD wordt uitgevoerd, (b) één aanvraag te kiezen waarbij de selectiebevoegdheid specifiek een door team van de MIVD wordt uitgevoerd, (c) één aanvraag te kiezen waarbij de inzet van de selectiebevoegdheid zich richt op het verzamelen van inlichtingen over het buitenland, (d) één aanvraag te kiezen waarbij de selectiebevoegdheid zich richt op internet-gerelateerde gegevens, en (e) één aanvraag te kiezen waarbij selectie wordt uitgevoerd in een context waarbij internationale samenwerking een belangrijke rol speelt.

Vanwege het gerubriceerde karakter van de context waarin de bevoegdheden worden ingezet, kunnen details van de aanvraag niet in dit openbare rapport worden beschreven. Deze staan wel in de geheime bijlage van dit rapport beschreven. De aanvragen worden hieronder op hoofdlijnen beschreven en met een nummer aangeduid:

Onderzoek 1 (AIVD): dit betreft een contraterrorisme-onderzoek.

Onderzoek 2 (AIVD): dit betreft een onderzoek dat zich richt op het tegengaan van cyberspionage door een statelijke actor.

Onderzoek 3 (AIVD): dit betreft een onderzoek dat zich richt op het vergaren van inlichtingen over het buitenland met betrekking tot een buitenlandse overheidsorganisatie voor Nederlandse behoeftestellers.

Onderzoek 4 (MIVD): dit betreft een onderzoek dat zich richt op het vergaren van inlichtingen over een missiegebied waar Defensie actief is.

Onderzoek 5 (MIVD): dit betreft een onderzoek dat zich richt op het op het vergaren van inlichtingen over het buitenland ter bescherming van de nationale veiligheid.

De uitvoeringspraktijk van de selectiebevoegdheid is in elk van de vijf onderzoeken verschillend, omdat gebruik wordt gemaakt van verschillende gegevensverwerkingssystemen en ook de opbrengst uit de geïntercepteerde gegevens verschilt. In het rapport worden de vijf onderzoeken gebruikt, om aan de hand van de uitvoeringspraktijk te toetsen in hoeverre zij aan de eisen voor de inzet van de selectiebevoegdheid voldoen en daarmee rechtmatig zijn.

Rechtmatigheidsoordeel

Aan de hand van het toetsingskader zijn de vijf onderzoeken op rechtmatigheid beoordeeld. Op basis van dit kader is beoordeeld of de uitvoering van de selectiebevoegdheid bij de AIVD en de MIVD rechtmatig is. Bij het oordeel onrechtmatig is er sprake van strijdigheid met wet- en regelgeving. Indien gedurende het onderzoek is gebleken dat de werkwijze van één of beide diensten niet onrechtmatig is, maar wel tekortschiet, wordt hier melding van gemaakt in het rapport.

Oranjestraat 15, 2514 JB Den Haag
Postbus 85556, 2508 CG Den Haag

T 070 315 58 20 | **F** 070 381 71 68
E info@ctivd.nl | www.ctivd.nl